

Cours de tibétain - analyse - 19e pratique

Les 37 pratiques des bodhisattvas - Analyse

19e pratique : “la patience face à la souffrance”

༡༩) འབྲོར་རྒྱུད་ལ་བཟོད་པ།

སྙན་པར་གྲགས་ཤིང་འགོ་མང་སྤྱི་བོས་བརྟུན། །
རྣམ་ཐོས་བྱ་ཡི་ཞོར་འབྲུ་ཐོབ་གྱུར་ཀྱང་། །
སྲིད་པའི་དཔལ་འབྲོར་སྤྱིང་པོ་མེད་གཟིགས་ནས། །
ཁེངས་པ་མེད་པ་རྒྱལ་སྤྲས་ལག་ལེན་ཡིན། །

19) Même célèbre, respecté de tous et aussi riche que le dieu de la fortune,
Réaliser que les splendeurs de ce monde sont inconsistantes
Et demeurer sans arrogance,
C'est agir en bodhisattva.¹

༡༩) [འབྲོར་རྒྱུད་+ལ་] [བཟོད་པ།]

[སྙན་པར་+ར་+གྲགས་+ཤིང་] [འགོ་མང་སྤྱི་བོ་+ས་] [བརྟུན།] །
[རྣམ་ཐོས་བྱ་+ཡི་+ཞོར་འབྲུ་] [ཐོབ་གྱུར་+ཀྱང་] །
[སྲིད་པ་+འི་+དཔལ་འབྲོར་] [སྤྱིང་པོ་མེད་] [གཟིགས་+ནས།] །
[ཁེངས་པ་མེད་+པ་] [རྒྱལ་སྤྲས་ལག་ལེན་ཡིན།] །

¹ Traduction Padmakara.

Vocabulaire 18e pratique

👉 Vous retrouverez des informations concernant les particules dans le document qui présente un résumé des explications du Clair Miroir.

འབྲོར་རྒྱུད་	prospérité et déclin
སྒྲུབ་པ་	renom, gloire, reconnaissance
གྲགས་	renom, connu, célèbre
སྒྲུབ་པར་གྲགས་	renommé et célèbre

Il est possible ici que l'on ait à faire avec une fonction particulière de la particule ལ་ : "Après un syntagme verbal, la particule LA n'indique que la connexion avec le syntagme verbal suivant. La particule LA est dans ce cas équivalente à la particule ZHING." CM page 41.

ཤིང་ / ཅིང་ / ཞིང་	connecteur
འགྲོ་མང་	beaucoup de personne
ལྷི་ཤོ་	sommet de la tête, couronne de la tête
བརྟུང་	Se pencher / s'incliner

"Se pencher / s'incliner" devant ou en présence de quelqu'un ou de quelque chose. Verbe volitif བརྟུང་པ་/ འདུང་པ་/ གཞུང་པ་/ ལུང་/. La forme intransitive est ིུང་པ་ q.v. Traduction du sanskrit "sāmīci". Voir aussi རབ་རྟུ་འདུང་པ་ pour les degrés de l'action du verbe. TD

ནམ་ཐོས་བུ་	fil de Namteusé, le dieu des richesses
ཚོར་འདྲ་	semblable à un joyau
ཐོབ་ལྗུར་	a obtenu : ཐོབ་ obtenir ལྗུར་ auxiliaire du passé
ཀྱང་	même si

Rappel du Clair Miroir, page 56: La "particule ornementale de convergence sémantique" a trois fonctions: Intensif, Adversatif, Additif.

སྲིད་པ་	devenir
དཔལ་འབྲོར་	richesse
སྲིང་པོ་མེད་	vide de sens, insubstantiel, sans essence

གཟིགས་	voir, regarder (h.)
ནས་	particule, l'ablatif

Annexe : commentaire de Chökyi Drakpa

Au niveau de la 12e pratique commence une partie du texte consacrée à རྗེས་ཐོབ་ཏུ་རྒྱུན་རྒྱུ་ལམ་དུ་
འབྱེད་བ་ “intégrer les circonstances adverses dans le chemin lors de la post-méditation”. Ce
point est présenté en quatre points.

Le premier de ces quatre points མི་འདོད་པའི་ཚོས་བཞི་ལམ་དུ་འབྱེད་བ་ est lui-même divisé en quatre
points. Ils correspondent aux pratiques 12, 13, 14 et 15.²

Le deuxième de ces quatre points བཟོད་དཀའ་ལ་ལམ་དུ་འབྱེད་བ་ est lui-même divisé en deux
points : 16e et 17e pratiques.

Le troisième des quatre points est divisé en deux, dont le premier རྒྱུད་པ་ལམ་དུ་འབྱེད་བ།
“intégrer le déclin” est la 18e pratique et le deuxième འབྱོར་བ་ལམ་དུ་འབྱེད་བ། “intégrer la
richesse” est la 19e pratique.

གཉིས་པ་ནི།

སྙན་པར་གྲགས་ཤིང་འགྲོ་མང་སྦྱི་བོས་བརྟུང། །
རྣམ་ཐོས་བྱ་ཡི་རྣོར་འབྲ་ཐོབ་གྱུར་གྲང། །
སྲིད་པའི་དཔལ་འབྱོར་སྦྱང་པོ་མེད་གཟིགས་ནས།
ཁེངས་པ་མེད་པ་རྒྱལ་སྤྲས་ལག་ལེན་ཡིན། ཞེས་གསུངས།

དོན་ནི། བདག་ཉིད་རིགས་གཟུགས་དབང་འབྱོར་སོགས་ཤིན་ཏུ་སྤུན་སྦྱུལ་ཚོགས་པར་གྱུར་ཏེ་སྦྱོགས་
ཀུན་ཏུ་སྙན་པར་གྲགས་ཤིང་འགྲོ་བ་མང་པོས་ཞེ་ས་བཀུར་སྦྱི་དང་བཅས་པའི་སྦྱོ་ནས་སྦྱི་བོས་བརྟུང་བར་
བྱེད་པ་དང་། རྒྱལ་པོ་རྣམ་མང་ཐོས་པའི་སྤྲས་སམ་བྱ་ཡི་རྣོར་ལོངས་སྦྱོད་འབྲ་བ་ཐོབ་པར་གྱུར་གྲང་།
སྲིད་པའི་དཔལ་འབྱོར་ཐམས་ཅད་སྦྱོག་ལྟར་གཡོ་བ། རྩ་ཅེའི་ཟེལ་ཐེགས་ལྟར་མི་བཏུབ་པ། རྩའི་སྦྱ་བ་
ལྟར་སྦྱང་པོ་མེད་པ། རྒྱལ་གྱི་བགས་པ་ལྟར་འདོར་བའི་ཚོས་ཅན་དུ་གཟིགས་ནས་སེམས་ཁེངས་པ་དང་
རྒྱགས་པ་མེད་པ་ནི་རྒྱལ་སྤྲས་རྣམས་ཀྱིས་འབྱོར་བ་ལམ་དུ་འབྱེད་ཚུལ་གྱི་ལག་ལེན་ཡིན་ནོ་ཞེས་པའོ། །

² Le premier sous-point de la première des *quatre choses indésirables à intégrer à la voie* est : 12e pratique : མི་རྟོན་པ་ལ་བཟོད་པ་
“être patient face aux déconvenues”. 13e pratique : སྤྱུག་བསྐྱལ་དྲུང་ལེན་གྱི་བཟོད་པ། “la patience qui accepte volontairement les
difficultés”. 14e pratique : མི་སྙན་པ་ལ་བཟོད་པ། “la patience face aux blâmes”. 15e pratique : སྤྲད་པ་ལ་བཟོད་པ། “la patience face aux
reproches”.